

به نظر می‌رسد تبادل دانش در حوزه علوم اجتماعی با وجود اهمیت فراوان آن و تلاش‌های صورت گرفته از سوی متخصصان این حوزه، هنوز به نقطه بهینه خود نرسیده است. از جمله دلایل آن وجود مبانی هستی‌شناسی، معرفت‌شناسی و روش‌شناسی متنوع و گاه در تقابل با یکدیگر، در حوزه اجتماعی بوده و از سوی دیگر نیز وابستگی مفاهیم و روش‌های مورد استفاده در این علم به بستر و فضای اجتماعی خاص خود (به جز برخی از روش‌ها، فنون و ابزارهای مورد توافق بین‌المللی) دیگر دلیل قابل اشاره است. این ویژگی علوم اجتماعی موجب شده است بخشی از دانش حاصل در یک کشور با شرایط اجتماعی و فرهنگی خاص خود، از کارایی مناسب برای سایر متخصصان این حوزه در سایر نقاط دیگر، کم کند. همین ویژگی (وابستگی به شرایط و بستر اجتماعی) پژوهشگران و متخصصان این حوزه را بر آن وا می‌دارد تا پس از دریافت چهارچوب کلی روشی و نظری در یک حوزه خاص، تلاش نمایند تا از این اصول و قوائد کلی در فضای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و... کشور بهره برده تا از این دانش انباشته استفاده کنند و بتوانند به مسائل و مشکلات موجود در جامعه خود پاسخ گویند.

ورود و گسترش مفاهیم مرتبط با ارزیابی تأثیرات اجتماعی نیز از این قانده مستثنی نبوده و در پی ورود و گسترش این مفهوم به کشور، پژوهشگران و متخصصان در تلاش بوده‌اند تا از این حوزه روشی و نظری در راستای کاهش مسائل و مشکلات اجتماعی به ویژه آنچه یک سیاست، برنامه، طرح و یا پروژه می‌تواند بر محیط انسانی پیرامون خود ایجاد نماید، بهره برند. این فرآیند را می‌توان در روند شکل‌گیری و گسترش این مفهوم در کشور نیز مشاهده نمود. ترجمه‌های اولیه در این حوزه (که البته همچنان نیز ادامه دارد) موجب شد تا روش‌شناسی این حوزه مطالعاتی در پژوهش‌های

مرتبط با توسعه مورد استفاده قرار گیرد و به مرور زمان برخی از فعالان تلاش‌هایی برای تدوین مقالات، کتب و محتواهای مرتبط، با توجه به ویژگی‌ها و شرایط خاص ایران و یا یک حوزه جغرافیایی محلی، انجام دهند.

آنچه در این بین دارای اهمیت است تبادل دانش به دست آمده در این حوزه در میان پژوهشگران، متخصصان و فعالان حوزه ارزیابی تأثیرات اجتماعی است. بهره‌گیری از روش‌ها، فنون و ابزارهای این حوزه مطالعاتی در پژوهش‌های مشخص، اگرچه می‌تواند به بهره‌مندی جامعه محلی از پروژه‌ها و طرح‌های توسعه‌ای کمک نماید و تلاشی باشد در راستای بهره‌مندی حداکثری ذی‌نفعان، ارتقاء سطح کیفیت زندگی و کاستن از پیامدهای منفی طرح، اما محدود شدن این دانش حاصل از تجربه به گروه پژوهش و سهیم نشدن سایر متخصصان از یافته‌ها و تحلیل‌های صورت گرفته، از اثربخشی و کارایی این حوزه خواهد کاست.

بی‌شک دستیابی به روش‌ها و فنون کاربردی توسط پژوهشگران فعال در این حوزه به صورت مقطعی و موردی، می‌تواند به تأثیرگذاری این مطالعات کمک شایان توجهی نماید، اما آنچه با اهمیت‌تر است طرح این مسائل در بستری علمی و نگاهی کارشناسی به منظور نقد و ارزیابی این یافته‌ها با هدف ارتقاء کیفیت آن خواهد بود که این مهم با انعکاس این دانش به دست آمده در تولیدات علمی همچون کتاب و مقاله میسر خواهد شد.

همکاران فصلنامه ارزیابی تأثیرات اجتماعی نیز با همین هدف، در تلاشی همه‌جانبه روزگار را سپری کرده و گمان می‌کنند با این کار بتوانند به تبادل دانش در این حوزه کمک نمایند. از این روی، در شماره‌های پیشین (و همچنین شماره فعلی) نخست مقالاتی منتشر شده است که حاصل فعالیت پژوهشگران این حوزه در یک طرح و یا پروژه‌ای خاص بوده و نتایج این پژوهش‌ها با سایر فعالان این حوزه به اشتراک گذاشته شده است. بخش دوم فصلنامه نیز با ارائه ترجمه‌هایی از مقالات مرتبط با حوزه‌ها در تلاش است ارتباط دانش موجود در کشور با دانش و نوآوری‌های رو به گسترش جهانی را حفظ نماید و آنچه در دیگر کشورها در حال اجرا است، در اختیار پژوهشگران داخلی نیز قرار گیرد. در بخش سوم فصلنامه نیز همچنان گفتگو با متخصصان، صاحب‌نظران و فعالان این حوزه ادامه داشته تا به تبادل نظر میان آن‌ها و سایر فعالان اتا منجر گردد. در پایان نیز خلاصه یکی از کتاب‌های منتشر شده در حوزه ارزیابی تأثیرات اجتماعی آمده است تا خواننده بتواند با مرور آن از محتوای کلی اثر باخبر و علاقه‌مندی وی به مطالعه اصل کتاب بیشتر گردد.

آنچه پیش‌روی شما است نتیجه این تفکر و امید به گسترش این مفهوم (اتا) در بدنه حاکمیتی، دولتی و عمومی جامعه بوده که بدون همراهی پژوهشگران و متخصصان این حوزه ره به جایی نخواهد برد. از همین روی همچون گذشته از تمامی متخصصان، پژوهشگران، فعالان و علاقه‌مندان به حوزه اتا خواهشمند است همراهی و همکاری خود را با این فصلنامه ادامه داده تا هدف‌های اشاره شده، محقق گردد.

هادی برغم‌دی

اسفند ۱۴۰۰